

Баюрчак Назарій Володимирович

Методологія дослідження харизми іміджу політичних лідерів

УДК 316.46:32:27-587.6]:001.8
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-4.4>

Стаття поширюється на умовах ліцензії
CC BY 4.0

Баюрчак Назарій Володимирович
аспірант кафедри політичних наук
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57,
Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0001-8946-5493

Методологія є основою всіх наукових досліджень, забезпечуючи структуровану основу, яка керує дослідницькими процедурами, логістикою та загальним дизайном дослідження. Вона має вирішальне значення для забезпечення валідності та надійності результатів дослідження, що надає висновкам достовірності. Без чіткої та надійної методології будь-які висновки залишаються лише припущеннями без емпіричного підтвердження.

Значною проблемою у вивченні харизматичного лідерства була властива невизначеність феномену та складність його точного вимірювання, що історично «перешкоджало дослідникам твердо його зрозуміти». Ця постійна проблема підкреслює критичну потребу в надійних та інноваційних методологіях для просування наукового розуміння за межі анекдотичних доказів. Визнана складність вимірювання харизми вказує на основну напругу в дослідженнях лідерства: необхідність збалансувати багате, нюансоване та часто суб'єктивне розуміння людських феноменів з вимогами наукової строгості та узагальнюваності. Якщо основний конструкт є нечітко визначеним або важким для операціоналізації, будь-яке наукове дослідження стикається зі значними загрозами валідності. Це не просто технічна проблема вимірювання; це торкається епістемологічних питань про те, як соціальна наука може адекватно відобразити складні, суб'єктивні людські переживання.

Харизма політичного лідера є складним та неоднозначним терміном, початок застосування якому в науковому обігу дав М. Вебер. З того часу науковці різних галузей наук намагаються дослідити та всебічно охопити це явище. А кінцевою метою для них є бажання зробити харизму зрозумілою та здатною до опанування кожному бажаночому. Одним з ключових кроків для наукової деконструкції такого поняття як «харизма» є виокремлення методів її дослідження, на основі яких можна прийти до подальших спроб зробити її зрозумілою та науково обґрунтованою.

Ключові слова: методи, методологія, наука, політичний лідер, харизма, наукове дослідження.

Вступ. Великим викликом у вивченні харизматичного лідерства була невизначеність, що оточує це явище, та складність його точного вимірювання, що історично заважало дослідникам отримати чітке розуміння цього феномену. Цей постійний виклик підкреслює критичну потребу в надійних та інноваційних методах для просування наукового розуміння за межі анекдотичних доказів. Визнана складність вимірювання харизми вказує на фундаментальну суперечність у дослідженнях лідерства: необхідність збалансувати багате, нюансоване та часто суб'єктивне розуміння людських явищ з вимогами наукової точності та узагальнюваності. Якщо базовий конструкт погано визначений або його важко операціоналізувати, всі наукові дослідження стикаються з серйозними загрозами валідності. Це не просто технічна проблема вимірювання; це порушує епістемологічні питання про те, як соціальні науки можуть адекватно охоплювати складний, суб'єктивний людський досвід. Таким чином, властива харизмі неоднозначність змушує дослідників розглядати різні парадигми та методи, часто в поєднанні, для досягнення повнішого розуміння.

Мета дослідження. Метою дослідження є розкриття, виокремлення та аналіз методів вивчення харизми політичних лідерів для глибшого розуміння феномену харизматичного лідерства.

Методи дослідження. В основі дослідження лежать кількісні, якісні та змішані методи дослідження. До кількісних варто віднести опитування,

тестування, експерименти та статистичний аналіз. До якісних: інтерв'ю, контент-аналіз, спостереження, вивчення конкретних випадків. Ключовими аспектами для вимірювання харизми політичного лідера є: визначення харизматичного лідера, вплив на послідовників, вимірювання харизми, роль контексту, етичні аспекти харизматичного лідерства.

Результати. Кількісні методи дослідження є емпіричними та часто називають парадигмою наукового дослідження. Вони об'єктивні та орієнтовані на результат, а їхня мета – кількісно визначити відмінності в ситуаціях, проблемах або явищах. Їхня основна увага зосереджена на перевірці гіпотез та перевірці теорій, виходячи з припущення, що пізнання та поведінка значною мірою передбачувані та поясненні. Валідність забезпечується за допомогою суворих специфікацій, визначень та використання пілотних експериментів [1].

До поширених методів належать опитування, анкетування та методи статистичного аналізу, такі як регресійний аналіз звичайних найменших квадратів (OLS) та підтверджувальний факторний аналіз (CFA). Переваги кількісних методів полягають у їхній здатності робити статистично значущі висновки про генеральну сукупність шляхом дослідження репрезентативної вибірки, що дозволяє узагальнювати результати на більші генеральні сукупності. Вони ефективні для перевірки конкретних гіпотез та виявлення зв'язків між

змінними. Прикладом використання кількісних методів є дослідження харизматичного лідерства та ефективності в корейських приватних організаціях. У ньому використовувалися анкети (включаючи питання MLQ щодо харизматичного лідерства) для збору даних від 109 команд, що складаються з 1080 членів та 109 лідерів. OLS та регресійний аналіз CFA використовувалися для перевірки гіпотез про індивідуальну та групову креативність та виконання завдань, що демонструє сильну емпіричну підтримку їхньої багаторівневої структури [8].

В іншому дослідженні, яке зосереджувалося на особистісних рисах харизматичного лідерства серед лідерів місцевого рівня в Чан'анському університеті, використовувалася шкала Конгера-Канунго (CKS) з анкетними опитуваннями. Було зібрано 322 валідні відповіді та використано різноманітні статистичні аналізи, включаючи тестування надійності (альфа Кронбаха), тестування валідності (пояснення загальної дисперсії), описову статистику, t-тести та дисперсійний аналіз (ANOVA) для порівняння характеристик у різних демографічних групах [9].

Широке використання кількісних методів, включаючи анкети та стандартизовані шкали, у дослідженнях харизматичного лідерства відображає прагнення до наукової точності, стандартизації та узагальнюваності результатів. Однак цей підхід може надмірно спрощувати складну, реляційну та контекстно-залежну природу харизми. Цей методологічний вибір ґрунтується на припущенні, що харизму можна операціоналізувати в дискретні, вимірювані риси або поведінку, а її вплив можна кількісно визначити статистично у великих вибірках. Хоча це дозволяє проводити статистичний аналіз та узагальнюваність результатів, воно може не враховувати «феноменальну невизначеність» або тонкі, динамічні «взаємозалежності» та «емоційні маніпуляції», які притаманні харизматичним сункам [8].

Якісне дослідження характеризується фундаментальним методом детального спостереження та пояснення, спрямованим на розуміння «цілої ситуації», а не на суворе визначення та вимірювання ізольованих змінних. Воно спрямоване на пояснення поточних ситуацій та глибоке дослідження історій, нюансів та досвіду невеликої кількості учасників з акцентом на те, «як» або «чому» відбуваються явища. Валідність у якісних дослідженнях часто пріоритетна над суворим вимірюванням, і дослідження зазвичай проводяться в природних «польових умовах» [6].

Поширені якісні методи включають тематичні дослідження, глибинні інтерв'ю, спостереження за участю учасників, автоетнографію та різні форми контент-аналізу, такі як аналіз текстів та документів. Переваги якісних методів полягають у тому, що

вони забезпечують глибоке розуміння, дозволяючи дослідникам досліджувати контекстуальні фактори та складні процеси, що формують харизматичне лідерство. Вони особливо добре підходять для фіксації суб'єктивного досвіду та інтерпретацій лідерів та послідовників. Прикладами якісних досліджень харизматичного лідерства є новаторське дослідження Д. Конгера, яке включало великий огляд літератури, доповнений польовими дослідженнями, що включали глибинні інтерв'ю та спостереження за вісьмома бізнес-лідерами [9].

Для вивчення того, як послідовники приписують харизму, використовувалися тематичні дослідження видатних політичних діячів, таких як Р. Рейган та Ф. Д. Рузвельт. Ці дослідження вивчали специфічні характеристики (наприклад, комунікативні навички, далекоглядні якості, довіру, управління враженнями, експертизу) та переважаючі ситуативні контексти, часто використовуючи текстовий аналіз промов та історичних документів. Якісні дослідження харизматичного лідерства в творчих командах досліджували такі поведінкові фактори, як стратегічне бачення, комунікація, чутливість до навколишнього середовища, нетрадиційна поведінка, особиста схильність до ризику та чутливість до потреб членів у рамках конкретної командної динаміки [11].

Якісні дослідження, особливо з використанням тематичних досліджень, є незамінними для розуміння контекстуального виникнення та динамічних, реляційних взаємодій харизматичного лідерства, які часто важко повністю охопити за допомогою стандартизованих кількісних опитувань.

Харизма визнається дуже контекстуально чутливою, часто виникає або посилюється в часи кризи чи значних змін. Кількісні опитування за своєю суттю узагальнюються в різних контекстах. Однак, якісні тематичні дослідження дозволяють провести глибокий аналіз того, як конкретна поведінка лідера (наприклад, комунікація, артикуляція бачення) впливає на унікальний розвиток та зміну потреб послідовників для формування харизматичної атрибуції. Цей метод краще підходить для розкриття складної, нюансованої «чорної скриньки» харизматичного впливу в конкретних реальних сценаріях та надає багаті пояснення, які не можуть надати лише кількісні дані [12].

Змішані методи – це складний метод, який систематично поєднує як якісні, так і кількісні методи дослідження в рамках одного дослідження. Цей метод заохочує інтеграцію кількох світоглядів або парадигм і виходить за рамки традиційної бінарної асоціації конкретних парадигм з якісним або кількісним дослідженням [8].

Поєднуючи сильні сторони обох методів, змішані методи пропонують «найкраще з обох світів». Вони дозволяють провести глибоке дослідження нюансів та досвіду (якісні), одночасно перевіряючи

гіпотези та узагальнюючи результати на більші групи населення (кількісні). Змішані методи також можуть бути прагматично орієнтованими, зосереджуючись на тому, що є найефективнішим, досяжним або корисним для даного дослідницького питання, або навіть на тому, що, найімовірніше, буде профінансовано.

Одним із прикладів дослідження харизматичного лідерства є дослідження рис особистості харизматичного лідерства серед лідерів університетського рівня, яке використовувало «подвійну методологію огляду літератури та опитування». Це ілюструє дизайн змішаних методів, у якому огляд літератури (якісний) забезпечив теоретичний контекст та виявив прогалини в дослідженнях, тоді як опитування з використанням шкали С-К (кількісне) збило емпіричні дані для статистичного аналізу. Це поєднання забезпечило як фундаментальне розуміння, так і емпіричну валідацію [8].

Зростає використання змішаних методів у дослідженнях харизматичного лідерства свідчить про зрілість цієї галузі. Воно визнає, що складність харизми не може бути повністю охоплена однією дослідницькою парадигмою. Цей метод дозволяє дослідникам триангуляти результати, тим самим покращуючи як широту (узагальнюваність), так і глибину (контекстуальне розуміння) своїх висновків. Враховуючи притаманну харизмі невизначеність та багатогранність, а також відповідні обмеження суто кількісних (потенційне спрощення, відсутність контексту) або суто якісних (обмежена узагальнюваність) методів, їх поєднання пропонує більш комплексне рішення. Кількісні дані можуть виявляти загальні закономірності, перевіряти взаємозв'язки та узагальнювати результати на більші групи населення. Якісні дані, у свою чергу, можуть запропонувати змістовні, контекстуальні пояснення того, чому ці закономірності існують, як вони проявляються в конкретних ситуаціях і які основні механізми харизматичного впливу. Така триангуляція джерел даних та аналітичних перспектив підвищує загальну валідність та повноту дослідження та рухається до більш цілісного розуміння харизматичного лідерства [2].

Інтерв'ю дозволяють глибоко дослідити сприйняття, досвід та нюанси учасників. Наприклад, польове дослідження Д.Конгера включало інтерв'ю. Спостереження, пряме чи партисипативне, може дати уявлення про поведінку лідерів та реакції послідовників у природному середовищі. Воно може включати аналіз драматичних або театральних вистав, навмисних технік, які харизматичні лідери використовують для залучення своєї аудиторії [9].

Інтерв'ю та спостереження надають багаті якісні дані, які можуть виявити тонкі, часто невербальні аспекти харизми та суб'єктивного досвіду послідовників, які кількісні шкали можуть пропустити. Вони

є важливими для розуміння процесу харизматичного впливу. Харизма включає «емоційний зв'язок», «особистий магнетизм», «мову тіла», «поведінку» та «міжособистісні взаємодії». Вона також включає те, як лідери «виражають ентузіазм» та «викликають емоції в інших» через свої вирази обличчя. Ці нюансовані, динамічні та часто невербальні аспекти важко охопити за допомогою опитувань з фіксованими відповідями. Співбесіди дозволяють співробітникам висловлювати свої емоційні реакції та сприйняття власними словами, тоді як спостереження може зафіксувати фактичну «драматичну» або «нетрадиційну поведінку» лідера в дії. Це забезпечує глибше та автентичніше розуміння харизматичного процесу [4].

Неоднозначність цього явища та труднощі його вимірювання заважають дослідникам отримати його чітке розуміння. Деякі дослідники стверджують, що харизма є вродженою рисою і «її не можна навчитися», тоді як інші вважають, що її можна розвинути за допомогою навчання. Ця невідповідність ускладнює вимірювання. Існуючі шкали, такі як MLQ та CKS, можуть «недостатньо фіксувати та вимірювати комунікацію» та інші види поведінки, пов'язані з харизмою, а аналіз тексту іноді не виявляє зв'язку між шкалами та визначеннями [3].

Сприйняття послідовників є центральним для харизми. Це означає, що дослідження схильні до упереджень сприйняття, коли послідовники можуть приписувати харизму на основі продуктивності або власних потреб/цінностей. Самооцінка ефективності лідера може бути завищеною порівняно з оцінками підлеглих, особливо надмірно харизматичних лідерів. Упередженість «романтизації лідерства» – це тенденція приписувати позитивні результати харизмі лідера, а не іншим факторам.

Вроджена залежність від сприйняття та атрибуції послідовників створює значний потенціал для упередженості в дослідженнях харизматичного лідерства. Це вимагає методологічної точності для контролю поширених методологічних упереджень та використання збору даних з кількох джерел джерела. Якщо послідовники «залежні від харизми лідера» або схильні до «беззаперечних лестощів та похвали», їхні оцінки можуть бути упередженими. Самі лідери також можуть бути надмірно впевненими. Це настійно вимагає збору даних з кількох джерел (наприклад, 360-градусний MLQ), використання об'єктивних показників ефективності, де це можливо, та статистичного контролю поширених методологічних упереджень. Дослідники повинні знати про упередженість «романтизації лідерства» та розробляти дослідження, щоб відокремити фактичний вплив лідера від ідеалізованих уявлень про послідовників [7].

Також варто зазначити, що харизма залежить від контексту. Визначення та вимірювання «повинні бути певним чином контекстуалізовані». Дослі-

дження часто зосереджуються на конкретних контекстах (наприклад, місцеві керівники університетів, корейський приватний сектор, президенти США). Результати з одного контексту можуть не узагальнюватися на інші. Наприклад, риси, необхідні в академічних умовах, можуть відрізнятися від загальних моделей.

Сильна контекстуальна залежність харизми створює фундаментальну напругу між прагненням до узагальнювальних результатів (кількісне дослідження) та потребою в контекстно-специфічному розумінні (якісне дослідження). Оскільки харизма є контекстно-чутливою, її визначення та вимірювання залежать від ситуації. Це означає, що результати дослідження в одному конкретному контексті (наприклад, корейський приватний сектор) можуть не бути безпосередньо застосовними в іншому (наприклад, університетському середовищі). Методологічно це означає, що дослідники повинні чітко визнавати контекстуальні обмеження своїх висновків. Це також підкреслює цінність порівняльних досліджень різних культур та типів організацій (як це було зроблено в проєкті GLOBE) для виявлення універсальних та культурно-специфічних аспектів харизми. Це підтверджує необхідність змішаних методів, які забезпечують як узагальнювані моделі, так і контекстно-багаті пояснення [6].

Висновки. Дослідження харизматичного лідерства пройшли довгий шлях від початкових концептуалізацій Вебера до сучасних емпіричних моделей. Теоретичні основи, закладені М. Вебером, Д. Хаусом, Д. Конгером та К. Канунго, та інтеграція харизми в трансформаційне лідерство Б. Басса забезпечили дедалі складнішу основу для його вивчення. Кожен із цих теоретичних внесків мав прямі методологічні наслідки, сприяючи переходу від абстрактних, нематеріальних концепцій до вимірюваної поведінки та її впливу на послідовників.

У дослідженні харизми використовується різноманітний підхід: кількісні методи (опитування, анкети з MLQ та CKS) забезпечують узагальнюваність та перевірку гіпотез, тоді як якісні методи (тези, інтерв'ю, спостереження) пропонують глибоке, контекстуальне розуміння динаміки харизми. Змішані методи, що поєднують сильні сторони обох підходів, стають дедалі поширенішими, дозволяючи дослідникам триангулювати дані та робити більш вичерпні висновки.

Незважаючи на прогрес, дослідження харизматичного лідерства стикаються з постійними викликами. Неоднозначність самого феномену та складність його точного вимірювання залишаються суттєвими перешкодами. Упередження сприйняття та атрибуції, включаючи схильність послідовників ідеалізувати харизматичних лідерів, вимагають ретельних методологічних підхо-

дів, таких як збір даних з різних джерел. Труднощі узагальнення результатів через контекстуальну природу харизми також підкреслюють необхідність обережності в інтерпретації та застосуванні результатів.

Поточні «прогалини та недоліки» у розумінні харизматичного лідерства, особливо щодо його багаторівневого та контекстуального впливу, свідчать про те, що майбутні дослідження повинні вийти за рамки простих кореляційних досліджень та спиратися на більш складні, багаторівневі та процесно-орієнтовані схеми. Прості лінійні моделі або однорівневий аналіз недостатні для такого складного, багатогранного явища, як харизма, яке діє на індивідуальному, груповому та організаційному рівнях і залежить від контексту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. 15.1G: Charismatic Authority – Social Sci LibreTexts, URL: [https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Sociology/Introduction_to_Sociology/Sociology_\(Boundless\)/15%3A_Government/15.01%3A_Politics_Power_and_Authority/15.1G%3A_Charismatic_Authority](https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Sociology/Introduction_to_Sociology/Sociology_(Boundless)/15%3A_Government/15.01%3A_Politics_Power_and_Authority/15.1G%3A_Charismatic_Authority)
2. Charismatic leadership – Oxford Reference, URL: <https://www.oxfordreference.com/abstract/10.1093/acref/9780191843273.001.0001/acref-9780191843273-e-27>
3. Charismatic Leadership – ResearchGate, URL: https://www.researchgate.net/profile/Kevin_Carey77/publication/322939100_Charismatic_leadership_An_effective_instrument_for_cultural_transformation/links/5a789e61aca2722e4df31079/Charismatic-leadership-An-effective-instrument-for-cultural-transformation.pdf
4. Charismatic leadership: Findings of an exploratory investigation of the techniques of influence – aabri, URL: <https://www.aabri.com/manuscripts/141964.pdf>
5. Charismatic Leadership: Weighing the Pros and Cons – PON, URL: <https://www.pon.harvard.edu/daily/leadership-skills-daily/charismatic-leadership-weighing-the-pros-and-cons/>
6. House charismatic leadership theory, URL: <https://irp-cdn.multiscreensite.com/9eb89619/files/uploaded/7295-5a03abc8.pdf>
7. How charismatic leaders gain commitment to their vision and the mission of the organization, URL: <https://www.ckju.net/en/dossier/how-charismatic-leaders-gain-commitment-their-vision-and-mission-organization>
8. Research Paradigms: Qualitative, Quantitative and Mixed Method, URL: <https://www.ijsr.net/archive/v11i10/SR221010141739.pdf>
9. The Assessment of Charismatic Leadership: Validity of a German Version of the Conger-Kanungo Scale (CKS) – Hogrefe eContent, URL: <https://econtent.hogrefe.com/doi/10.1027/1015-5759.24.2.124>
10. Toward a Behavioral Theory of Charismatic Leadership in Organizational Settings, URL: https://www.researchgate.net/publication/248126140_Toward_a_Behavioral_Theory_of_Charismatic_Leadership_in_Organizational_Settings

11. View of Exploring Charismatic Leadership Based on the Case Study of Franklin. D. Roosevelt, URL: <https://drpress.org/ojs/index.php/EHSS/article/view/5010/4853>

12. What is Charismatic Leadership? Exploring the Theories, Impact, and Examples, URL: <https://www.workhuman.com/blog/charismatic-leadership/>

REFERENCES:

1. 15.1G: Charismatic Authority – Social Sci Libre-Texts, URL: [https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Sociology/Introduction_to_Sociology/Sociology_\(Boundless\)/15%3A_Government/15.01%3A_Politics_Power_and_Authority/15.1G%3A_Charismatic_Authority](https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Sociology/Introduction_to_Sociology/Sociology_(Boundless)/15%3A_Government/15.01%3A_Politics_Power_and_Authority/15.1G%3A_Charismatic_Authority)

2. Charismatic leadership – Oxford Reference, URL: <https://www.oxfordreference.com/abstract/10.1093/acref/9780191843273.001.0001/acref-9780191843273-e-27>

3. Charismatic Leadership – ResearchGate, URL: https://www.researchgate.net/profile/Kevin_Carey7/publication/322939100_Charismatic_leadership_An_effective_instrument_for_cultural_transformation/links/5a789e61aca2722e4df31079/Charismatic-leadership-An-effective-instrument-for-cultural-transformation.pdf

4. Charismatic leadership: Findings of an exploratory investigation of the techniques of influence – aabri, URL: <https://www.aabri.com/manuscripts/141964.pdf>

5. Charismatic Leadership: Weighing the Pros and Cons – PON, URL: [https://www.pon.harvard.edu/daily/](https://www.pon.harvard.edu/daily/leadership-skills-daily/charismatic-leadership-weighing-the-pros-and-cons/)

[leadership-skills-daily/charismatic-leadership-weighing-the-pros-and-cons/](https://www.pon.harvard.edu/daily/leadership-skills-daily/charismatic-leadership-weighing-the-pros-and-cons/)

6. House charismatic leadership theory, URL: <https://irp-cdn.multiscreensite.com/9eb89619/files/uploaded/7295-5a03abc8.pdf>

7. How charismatic leaders gain commitment to their vision and the mission of the organization, URL: <https://www.ckju.net/en/dossier/how-charismatic-leaders-gain-commitment-their-vision-and-mission-organization>

8. Research Paradigms: Qualitative, Quantitative and Mixed Method, URL: <https://www.ijsr.net/archive/v11i10/SR221010141739.pdf>

9. The Assessment of Charismatic Leadership: Validity of a German Version of the Conger-Kanungo Scale (CKS) – Hogrefe eContent, URL: <https://econtent.hogrefe.com/doi/10.1027/1015-5759.24.2.124>

10. Toward a Behavioral Theory of Charismatic Leadership in Organizational Settings, URL: https://www.researchgate.net/publication/248126140_Toward_a_Behavioral_Theory_of_Charismatic_Leadership_in_Organizational_Settings

11. View of Exploring Charismatic Leadership Based on the Case Study of Franklin. D. Roosevelt, URL: <https://drpress.org/ojs/index.php/EHSS/article/view/5010/4853>

12. What is Charismatic Leadership? Exploring the Theories, Impact, and Examples, URL: <https://www.workhuman.com/blog/charismatic-leadership/>

Methodology of researching the charisma image of political leaders

Baiurchak Nazarii Volodymyrovych

Postgraduate Student at the Department of Political Science

Vasyl Stefanyk Carpathian

National University

Shevchenko str., 57,

Ivano-Frankivsk, Ukraine

ORCID: 0000-0001-8946-5493

Methodology is the foundation of all scientific research, providing a structured framework that guides research procedures, logistics, and overall study design. It is critical to ensuring the validity and reliability of research findings, which lends credibility to conclusions. Without a clear and robust methodology, any conclusions remain mere speculation without empirical support.

A significant challenge in the study of charismatic leadership has been the inherent uncertainty of the phenomenon and the difficulty of measuring it precisely, which has historically "prevented researchers from firmly understanding it". This ongoing challenge underscores the critical need for robust and innovative methodologies to advance scientific understanding beyond anecdotal evidence. The acknowledged difficulty of measuring charisma points to a fundamental tension in leadership research: the need to balance a rich, nuanced, and often subjective understanding of human phenomena with the demands of scientific rigor and generalizability. If the underlying construct is ill-defined or difficult to operationalize, any scientific study faces significant threats to validity. This is not just a technical measurement problem; it touches on epistemological questions about how social science can adequately capture complex, subjective human experiences.

The charisma of a political leader is a complex and ambiguous term, first used in scientific circulation by M. Weber. Since then, scholars from various fields of science have tried to explore and comprehensively cover this phenomenon. And the ultimate goal for them is the desire to make charisma understandable and capable of being mastered by anyone who wants it.

One of the key steps for the scientific deconstruction of such a concept as "charisma" is to identify methods for its study, on the basis of which further attempts can be made to make it understandable and scientifically sound.

Key words: methods, methodology, science, political leader, charisma, scientific research.

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 18.09.2025

Дата публікації: 10.10.2025